

*D*isciplina sa srcem!

Barbara Coloroso je međunarodno poznata stručnjakinja i predavačica u područjima obrazovanja roditelja i učitelja, discipline, nenasilnoga rješavanja sukoba i roditeljstva u kriznim vremenima. Njezina uspješnica *Disciplina sa srcem!* osvojila je srca roditelja širom svijeta. Već trideset godina svojim knjigama, seminarima, predavanjima i hvaljenim audio i video materijalima pozitivno utječe na živote milijuna roditelja, učitelja i djece. Znanjima stečenima na studijima sociologije, edukacijske rehabilitacije, filozofije i teologije, Barbara je razvila posve jedinstven pristup roditeljstvu. Nekadašnja franjevka, danas je majka troje odrasle djece, učiteljica, sveučilišna savjetnica i voditeljica seminara.

Disciplina sa srcem!

Pomozite svom djetetu u razvijanju
unutarnje discipline

BARBARA COLOROSO

OSTVARENJE

Naslov izvornika:

“KIDS ARE WORTH IT!”

Copyright © 1994, 2001, 2002 by Barbara Coloroso

Copyright © za hrvatsko izdanje: Ostvarenje d. o. o.

Published by the arrangement with Barbara Coloroso.

Prijevod: Dunja Flegar

Lektura: Snježana Horvat

Urednica izdanja: Ilona Posokhova

Dizajn omota: Ilona Posokhova

Obrada i prijelom: Ostvarenje d. o. o.

I. izdanje: prosinac, 2007.

Nakladnik:

OSTVARENJE d. o. o.

Pušćine 21, 10417 Buševac

tel/fax: 01 62-55-314, 62-55-751

<http://razvojdjece.crolink.net>

<http://prirodniporod.crolink.net>

ostvarenje@hi.htnet.hr

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 655448

ISBN 978-953-6827-71-8

*Za Anu, Mariju i Josepha.
Želim vam da u životu osjećate onu čistu radost
koja prati istinsko mirotvorstvo i istinoljublje.*

Sadržaj

<i>Zahvale</i>	8
<i>Uvod</i>	13
1. Djeca su vrijedna truda!	15
2. Tri vrste obitelji	30
3. Prijetnje, kazne, podmićivanja i nagrade	48
4. Trokut utjecaja - ohrabrenje, pozitivna podrška i disciplina	69
5. Tri nadomjeska za odlučno "ne" i ostali pričuvni planovi	85
6. Hoću biti svoj!	95
7. Kako zadržati mir, a ne zamrznuti osjećaje	106
8. Stvarnost, pogreške i problemi	123
9. Kako izvući dijete iz nevolje i ostali veći problemi	139
10. Bratsko suparništvo	152
11. Pomoć u kući, odmaranje, rekreacija i buntovnički duh	180
12. Djeca i novac	209
13. Doručak, ručak, večera	220
14. Vrijeme snova ne mora biti noćna mora	232
15. Priprema, pozor, kahlica! - odvikavanje od pelena	243
16. Ljubav i spolnost	251
Epilog	261
<i>Kazalo</i>	265

Zahvale

Upućujem svoje iskrene zahvale

Cynthiji Good i Adrianu Zackheimu jer su odobrili prvo izdanje knjige te me podržavali, ohrabivali i vodili u pisanju ovog novog, dopunjenog i prerađenog izdanja.

Patricku Creanu, izdavaču prvoga izdanja, na savjetima i uredničkim zahvatima u prvoj, drugoj i trećoj verziji rukopisa i na trudu koji je, sada u svojstvu mog literarnog agenta, uložio u to da ova knjiga ugleda svjetlo dana.

Barbari Berson i Toniju Sciarri, mojim izdavačima u Kanadi i SAD-u, za pažljivo oko, oštroumna pitanja i uredničku umješnost. Pomogli su mi prilagoditi tekstove mojih predavanja i ukoričiti ih u obimnuknjigu - što nije bio lagan zadatak. Beskrajno sam im zahvalna na strpljenju i podršci.

Catherini Marjoribanks, mojoj urednici drugoga izdanja. Zahvaljujući njezinoj stručnosti tekst je neizmjereno poboljššan.

Aaronu Milradu na podršci, savjetima i pravnoj pomoći u pisanju, promociji i izdavanju knjige.

Još bih jednom željela zahvaliti svojim prijateljima i kolegama Jimu Coombsu, Daveu Cumminsu, Connie Dembrowsky, Steveu Jacksonu, Elizabeth Loescher, Patriciji Hauck, Georgeu Saundersu, Ronaldu Sloanu i Judith Timson na dobrodošloj kritici i mudrim sugestijama.

Zahvaljujem Nancy Samolin i dr. Peteru Marshallu na savjetima i podršci. Dok sam ja radila na ovoj jednoj knjizi, oni su već uspjeli napisati tri knjige, a počeli su pisati i četvrtu.

Prijatelju iz djetinjstva, piscu i uredniku Michaelu McNierneyu zahvaljujem što me naučio geste i izraze lica, toliko važne u govorništvu, pretočiti u riječi i tako stvoriti čitak i pitak tekst.

Svim autorima koje sam citirala u knjizi. Neizmjereno su na mene utjecali svojim radom.

Donu, koji me naučio kako uključiti računalo, provjeriti pravopis i oporaviti izgubljena poglavlja. Hvala mu za suze i smijeh koje smo dijelili u zajedničkom životu prepunome predanosti, rasta i pouka koje smo primali od svoje djece.

Barbara Coloroso

*D*isciplina sa srcem!

Uvod

...zato što su djeca
i samo zato...
djeca zavređuju
poštovanje i dostojanstvo
naprosto zato što jesu...
- BARBARA COLOROSO

Lagala bih kada bih tvrdila da sam roditelj postala hodajući utabanom stazom. Ranih šezdesetih, u dobi od sedamnaest godina, stupila sam u franjevački red. Istodobno sam se upisala na Fakultet specijalne edukacije. Tada nisam ni slutila u kojoj će mjeri ta dva smjera utjecati na moje kasnije roditeljsko umijeće. Kolegiji iz specijalne edukacije u toj prvoj godini studija uglavnom su se temeljili na bihevioralnom modelu - prepuni nagrada i kazni, tablica, naljepnica, zvjezdica, tehnika kazni i podmićivanja. Model je dokazao svoju učinkovitost na štakorima, pa se očekivalo da će tako biti i s djecom. Nešto mi je smetalo u toj ideji manipuliranja djecom i štakorima pomoću sustava nagrada i kazni, prijatniji i podmićivanja, no svoju nelagodu nisam mogla smisleno obrazložiti. A, uostalom, nisam znala čime bi se te metode mogle nadomjestiti.

Sljedeće sam godine stupila u redovnički novicijat, godinu tišine i kontemplacije u kojoj sam započela studij filozofije i teologije. U tom sam razdoblju počela preispitivati ono što sam naučila na fakultetu. U mislima sam vodila iscrpne rasprave, jako slične onima koje danas običavam voditi sa svoja tri tinejdžera. A tadašnje su rasprave završavale jednako neplodno kao i ove današnje. S obzirom na to da u njima nije bilo pobjednika, svoju sam učiteljsku karijeru započela pokušavajući pomiriti naučene metode i vlastite

filozofske stavove, ali ni to se nije pokazalo uspješnim. Uvjerenje da su djeca vrijedna sama po sebi, a ne zato što se ponašaju onako kako se to od njih očekuje, nije se moglo pomiriti s idejom nagrađivanja "prikladnog ponašanja" i ignoriranja ili kažnjavanja "nepoželjnog ponašanja". Nastojanje da djeci ne činim ono što ne bih voljela da drugi meni čine, dolazilo je u konflikt s praksom "odlučivanja za njihovo vlastito dobro". A primjena tehnika koje ne bi ugrožavale njihovo i moje dostojanstvo nekako se ne bi mogla spojiti s uskraćivanjem obroka ni štakorima, a kamoli djeci. Kakve sve to ima veze s izvornim latinskim značenjem discipline kao životnoga učenja pomoću autoriteta? Mogu li djeca postati odgovorne, kompetentne i kreativne sobe ako ih se kontrolira, manipulira i tjera da donose nečije tuđe odluke? Mogu li djeca izgraditi unutarnju disciplinu ako ih se neprekidno kontrolira izvana?

Knjiga *Disciplina sa srcem - Pomozite svom djetetu u razvijanju unutarnje discipline* sadrži odgovore do kojih sam samostalno došla pokušavajući riješiti ta pitanja. Radi se zapravo više o roditeljskoj filozofiji nego o zbirci nekakvih metoda. Vjerovanje da su djeca vrijedna zato što postoje, da prema njima moramo postupati onako kako bismo željeli da drugi postupaju prema nama i način ophođenja koji ne dovodi u pitanje kako njihovo tako ni naše dostojanstvo, sami po sebi nisu neke metode. Prije bih rekla da se radi o stavovima i pristupima koji meni pomažu da svojoj djeci pomognem izgraditi unutarnju disciplinu.

Budući da živim sa suprugom i troje djece, očito je da više nisam redovnica. Ali nisam ni savršena majka. Često bih, kada bi me djeca stjerala pred zid mojih vlastitih roditeljskih pogrešaka, izjavljivala da moraju biti sretna što nisam savršen roditelj. Anna bi tada često odgovorila: "Pa i ti si onda jako sretna jer nemaš savršenu djecu." Maria je često pitala: "Kako to da se ti sama katkad ne pridržavaš savjeta koje daješ drugima?" Kada su Josepha jednom predstavili učiteljima koji su odslušali moje predavanje, on ih je upitao žele li da bude dobar ili zločest. Grohotom su se nasmijali, ja sam očajno zavapila, a Joseph mi je nevinim glasom dobacio: "Pa, ionako su samo željeli vidjeti kako ćeš reagirati." Sljedeće stranice sadrže ono što činim, što sam činila, što sam namjeravala činiti, što bih željela da sam učinila i ono što planiram učiniti kada mi se pruži prilika.

To su samo slutnje i nagađanja,
 Nagađanja kaskaju za slutnjama, a ostalo je
 molitva, promatranje, disciplina, misao i djelovanje
 - T.S. ELIOT

P o g l a v l j e 1 .

Djeca su vrijedna truda!

Ne vjerujte zato što je to mudrac rekao,
Ne vjerujte zato što je to uobičajeno mišljenje,
Ne vjerujte zato što je to zapisano,
Ne vjerujte zato što je to prorečeno,
Ne vjerujte zato što netko drugi to vjeruje,
Ali vjerujte onome što ste sami prosudili da je istina.

- BUDISTIČKA IZREKA

Otišli ste na dalek put da biste našli ono što
već odavno posjedujete.

- BUDISTIČKA IZREKA

Ne postoje instant rješenja, brzi odgovori ili jednostavni recepti za roditelje, no ja vjerujem da svatko od nas može naći ono što mu je potrebno, samo kad bi se potrudio. Naš problem leži u tome što su ti alati često skriveni na samom dnu naše "mentalne kutije". A oni alati koji su nam uvijek pri ruci uopće nisu prikladni za tu namjenu. Radi se prvenstveno o alatima koje su nam nehotice i bez zle namjere u nasljedstvo ostavili roditelji, bake, djedovi, braća i šira obitelj, a možemo slobodno reći i društvo u kojemu smo odrasli. Često se događa da nam zatreba čekić, a mi iz kutije izvučemo sjekiricu. Nije ni čudo što je naš roditeljski obrt u takvom rasulu.

Kako bismo pronašli prave alate, prvo moramo osvijestiti neprimjerenost, neučinkovitost pa čak i štetnost onih metoda koje trenutno koristimo. Onda moramo mirna srca odbaciti stare metode i početi s korištenjem onih koje bolje služe kako nama tako i našoj djeci.

U ovoj ćemo knjizi pobliže razmotriti samo nekoliko tih neprikladnih alata. Neke od njih nikada niste upotrijebili, pa čak ni pomislili na to. U slučaju nekih drugih, mogli biste priznati da ste ih upotrijebili jučer tijekom večere. Dobro ih razmotrite i odlučite kako ih se riješiti.